

RADOVAN DÁVID

vzdělávací společnost

si dovoluje Vás pozvat na seminář

„Umělá reprodukce a právní status dítěte (náhradní mateřství, dárčovství gamet)“

**Akreditace Ministerstva práce a sociálních věcí
Instituce akreditovaná u Ministerstva vnitra ČR**

**Termín a místo konání: 16. června 2026 od 9:00
online**

Lektor: JUDr. Ing. Radovan Dávid, Ph.D.

sedmnáctiletá praxe asistenta soudce Ústavního soudu, osmnáctiletá praxe lektora právnických fakult v Brně a Bratislavě, patnáctiletá praxe v oblasti vzdělávání úředníků, člen Světové organizace pro rodinné právo, čestný člen Profesní komory sociálně-právní ochrany dětí, člen redakční rady Juridical Analytical Journal, autor desítek článků, monografií (mimo jiné učebnice rodinného práva a civilního práva procesního) a komentářů (mimo jiné k občanskému zákoníku, občanskému soudnímu řádu, zákonu o zvláštních řízeních soudních a exekučnímu řádu)

Rozvoj reprodukční medicíny zásadně proměnil způsob, jakým společnost chápe rodičovství, početí i samotné právní postavení dítěte. Asistovaná reprodukce, dárčovství pohlavních buněk a náhradní mateřství přinášejí nové možnosti naplnění práva na rodinu, ale současně kladou složité otázky o původu dítěte, určení mateřství a otcovství, o ochraně identity a právní jistoty všech zúčastněných. České právo v oblasti umělé reprodukce vychází z občanského zákoníku, zákona o specifických zdravotních službách a z ústavních principů ochrany rodičovství a rodiny. Přesto zůstává řada témat nedostatečně upravena – především otázka náhradního mateřství, které je v praxi tolerováno, ale právně neexistuje. Tato nejednoznačnost vede ke komplikacím při určování rodičů dítěte, zápisu do matriky či výkonu rodičovských práv a povinností. Významnou roli zde hrají i mezinárodní závazky – Úmluva o právech dítěte, která zaručuje právo dítěte znát své rodiče a být jimi vychováváno (čl. 7), i judikatura Evropského soudu pro lidská práva, který se opakovaně zabýval právními důsledky náhradního mateřství (např. případy *Mennesson v. France*, *Labassee v. France* či *Paradiso and Campanelli v. Italy*).

Seminář se zaměřuje na komplexní rozbor právních, etických a sociálních aspektů asistované reprodukce. Účastníci získají přehled o současné právní úpravě, o postavení dítěte

narozeného z umělého oplodnění, o limitech anonymního dárcovství i o možnostech legislativních změn. Program nabídne i praktické otázky: jaké dokumenty má OSPOD požadovat, jak chránit dítě při přeshraničním přenosu rodičovství a jak formulovat právní stanoviska ve sporných případech.

Na konci vzdělávacího programu bude účastník schopen:

- porozumět právnímu rámci asistované reprodukce v českém právu
- vysvětlit pojmy dárcovství gamet, náhradní mateřství, embryo transfer
- identifikovat právní postavení dítěte narozeného z asistované reprodukce
- rozlišit právní a biologické rodičovství
- aplikovat zásady ochrany identity dítěte podle Úmluvy o právech dítěte
- zohlednit rozhodovací praxi ESLP a českých soudů
- chápat rizika anonymního dárcovství a přeshraniční reprodukce
- orientovat se v postupu zápisu dítěte do matriky a určení rodičů
- posoudit odpovědnost zdravotnických zařízení a dárců
- rozpoznat etické a lidskoprávní limity zásahů do reprodukce
- vyhodnotit zájem dítěte při sporech o rodičovství
- formulovat podklady a stanoviska pro soudní či správní řízení
- komunikovat s rodiči a odborníky při ochraně práv dítěte
- chápat mezinárodní kontext a trendy v legislativě

Obsah kurzu:

1. Úvod do problematiky umělé reprodukce

- Vývoj reprodukčních technologií a právní reflexe
- Pojem asistované reprodukce v právním a medicínském kontextu
- Ochrana rodiny a rodičovství podle Listiny základních práv a svobod
- Právo na rodinný život podle čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv
- Etické dilema mezi autonomií rodičů a ochranou dítěte
- Vztah medicíny, práva a společnosti
- Rozdíly mezi asistovaným početím a náhradním mateřstvím
- Evropské trendy a přístupy

2. Právní úprava asistované reprodukce v ČR

- Zákon o specifických zdravotních službách a jeho obsah
- Podmínky přístupu k asistované reprodukci
- Souhlas, anonymita a evidence dárců
- Role zdravotnického zařízení a lékaře
- Právní význam souhlasu partnera s oplodněním
- Limity umělého oplodnění svobodných žen
- Povinnost mlčenlivosti a ochrany údajů
- Sankce a odpovědnost

3. Dárcovství gamet a embryí

- Právní povaha dárcovství – bezúplatnost, anonymita
- Postavení dárce a práva dítěte znát svůj původ
- Etické aspekty a mezinárodní trendy (zrušení anonymity)
- Registr dárců a jeho využití
- Riziko genetické identity u vícečetných dárcovství
- Přeshraniční dárcovství gamet

- Judikatura a praktické dopady
- Ochrana osobních údajů v medicínském kontextu

4. Určení mateřství a otcovství při asistované reprodukci

- Zásada *mater semper certa est*
- Souhlas manžela ženy s asistovanou reprodukcí
- Určení otcovství – biologické vs. právní hledisko
- Popření otcovství u dítěte z umělého oplodnění
- Náhradní matka a žena, která dítě porodí
- Problém tzv. „přeshraničního mateřství“
- Vztah k evidenci v matrice
- Dopady na občanskoprávní postavení dítěte

5. Náhradní mateřství v českém právu

- Právní vakuum a faktická praxe
- Postavení ženy, která dítě porodí
- Postavení zamýšlených rodičů a právní nejistota
- Možnosti určení rodičovství po narození dítěte
- Rizika smluv o náhradním mateřství
- Mezinárodní případy a judikatura ESLP
- Postoj MPSV, zdravotnictví a justice
- Etické dilema komercializace těla

6. Přeshraniční náhradní mateřství

- Fenomén reprodukční turistiky
- Rozdílné právní úpravy v EU a mimo ni
- Uznávání zahraničních rozhodnutí o rodičovství
- Postup při zápisu dítěte narozeného v zahraničí
- Judikatura ESLP (*Mennesson, Paradiso, D v. France*)
- Role Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí
- Ochrana práv dítěte při návratu do ČR
- Praktické příklady z české praxe

7. Právo dítěte znát svůj původ

- Článek 7 Úmluvy o právech dítěte
- Ochrana identity a osobní historie dítěte
- Právo na informace o biologickém původu
- Konflikt s právem dárců na anonymitu
- Psychologické dopady neznalosti původu
- Trendy v evropské legislativě (UK, Nizozemsko, Švédsko)
- Možnosti právní úpravy v ČR
- Etické souvislosti

8. Ochrana práv všech účastníků procesu

- Dítě jako primární nositel práv
- Rodiče, náhradní matka, dárcé a zdravotníci
- Rovnováha mezi zájmy všech zúčastněných
- Povinnost předběžného právního a etického vyhodnocení
- Ochrana osobních údajů a citlivých informací
- Informovaný souhlas a jeho hranice
- Postavení OSPOD v případech ohrožení dítěte
- Prevence zneužití institutu

9. Mezinárodní a ústavní rámec

- Úmluva o právech dítěte a judikatura Výboru OSN

- Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod
- Doporučení Rady Evropy k bioetice a reprodukci
- Mezinárodní úmluvy o ochraně osobních údajů
- Judikatura českého Ústavního soudu
- Úloha mezinárodního práva soukromého
- Přeshraniční přenos rodičovství
- Evropské trendy právní regulace

10. Postavení OSPOD a soudů

- Povinnost chránit dítě v situacích právní nejistoty
- Dokumentace skutkového stavu a vyhodnocení rizik
- Spolupráce se soudy při určení rodičovství
- Postup při zápisu do matriky
- Možnost zásahu do péče o dítě
- Úloha kolizního opatrovníka
- Etické limity výkonu veřejné moci
- Potřeba legislativní reformy

11. Etické a hodnotové aspekty

- Otázka autonomie a komercializace reprodukce
- Konflikt mezi touhou po rodičovství a ochranou dítěte
- Tělesná integrita a důstojnost ženy
- Rizika vykořisťování a nátlaku
- Mezigenerační perspektiva dítěte
- Psychologické a sociální dopady náhradního mateřství
- Úloha etických komisí
- Společenská odpovědnost

12. Diskuse a závěr školení